

ΘΕΜΑ 25°
(ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ, Φίλιππικός Α', 5-7)

Εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὥς χαλεπὸν πολεμεῖν ἔστιν Ἀθη-
ναίοις ἔχουσι τοσαῦτ' ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν
ἂν ὦν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν οὐδὲ τοσαύτην ἐκτίσας ἂν δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μὲν ἔστιν ἅπαντα τὰ χωρὶ ἄθλα τοῦ
5 πολέμου κείμεν' ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέ-
λουσι πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ
γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὥς ἂν ἐλὼν τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμα-
χα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλου-
σιν ἅπαντες, οὓς ἂν ὀρώσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοί-
10 νυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν,
ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὐδεὶς καὶ δύναται ἂν παρασχεῖν αὐτὸν
χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφείς τὴν εἰρωνεῖαν ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξει, ὁ μὲν χρήματ'
ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, – συνελόντι δ' ἀπλῶς ἂν ὑμῶν αὐτῶν
ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύσῃσθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσῃ ἐλπίζων, τὸν δὲ
15 πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξῃ, καὶ τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν κομιεῖσθ', ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ
τὰ κατερραθυμημένα πάλιν ἀναλήψῃσθε, κάκεῖνον τιμωρήσεσθε.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **Εἰ...ἔσχε:** υποθετική πρόταση με οριστική αορίστου. **ὥς...ἔστιν:** ειδική πρόταση, επεξήγηση στο 'ταύτην τὴν γνώμην'. **πολεμεῖν:** ἀναρθρο ἀπαρέμφατο, υποκείμενο στην ἀπρόσωπη ἐκφραση 'χαλεπὸν ἔστι'. Υποκ. στο ἀπαρέμφατο θεωρεῖται πάλι 'ὁ Φίλιππος'. **Ἀθηναίοις:** ἀντικείμενο στο 'πολεμεῖν'.
- 2 **ἔχουσι:** συνημμ. μτχ., ἐναντιωματική, 'ἐνῶ ἔχουν'. **ἐπιτειχίσματα:** 'ἐπιτείχισμα = ἀνάχωμα - ἀντί-στασις'. **τῆς...χώρας:** ἡ γενική συντάσσεται με το 'ἐπιτειχίσματα' ὡς 'γενική ἀντικειμενική', διότι το ρ. 'ἐπιτειχίζω' σημαίνει 'δημιουργῶ ἓνα φρούριο ἐναντίον μίας περιοχῆς', ὁπότε 'ἐπιτείχισμα χώρας = ἓνα φρούριο ἐναντίον μίας περιοχῆς'. Ἡ ἐνδιάμεση γενική εἶναι κτητική. **ἔρημον:** κατηγορούμενο στην μτχ. που ἀκολουθεῖ. **ὄντα:** ἀναρθρη μτχ., συνημμ. στο 'πολεμεῖν' με υποκείμενο το ἐννοούμενο υποκείμενο του ἀπαρεμφάτου, που εἶναι 'τοῦτον = Φίλιππον', επιρρ., ἐναντιωματική. **συμμάχων:** συντάσσεται με το ἐπίθετο 'ἔρημον' καὶ εἶναι διαιρετική. **οὐδὲν:** καταχρηστικῶς ὡς σύστοιχο ἀντικείμενο στο 'ἔπραξεν',

αλλά συγχρόνως είναι και επιθετικός προσδιορισμός στο κανονικό σύστοιχο αντικείμενο, το οποίο εξέπεσε, και του οποίου πήρε την θέση. Κανονικά θα περιμέναμε: «οὐδεμίαν πρᾶξιν...ἔπραξεν».

- 3 **ἄν...ἔπραξεν:** ‘δεν θα είχε κάνει τίποτε’, δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου σε κύρια πρόταση, η οποία λειτουργεί ως απόδοση στην αρχική υποθετική πρόταση. Ο υποθ. λόγος είναι ευθύς και δηλώνει το αντίθετο του πραγματικού. **ὧν νυνὶ πεποίηκεν:** αναφορική επιθετική πρόταση, η οποία λειτουργεί ολόκληρη λόγω της γενικής ‘ὧν’ ως γενική διαιρετική στο ‘οὐδὲν = τίποτε ἀπὸ αὐτὰ τα ὁποῖα τὴν ὥρᾳ ἔχει κάνει’. Ὁμως στην αναφορική υπάρχει ἑλξη του αναφορικού, διότι το ‘πεποίηκεν’ χρειάζεται αιτιατική πτώση ως αντικείμενο, ενώ στην θέση της βρίσκεται η γενική ‘ὧν’. Στην κανονική της μορφή η αναφορική χωρίς ἑλξη είναι: «οὐδὲν ἄν <τούτων ἃ νυνὶ πεποίηκεν> ἔπραξεν». **οὐδὲ... ἐκτήσατ(ο) ἄν:** ο συμπλεκτικός σύνδεσμος ‘οὐδὲ’ με την δυνητική οριστική ιστορικού χρόνου που ακολουθεί, επίσης ως απόδοση στην αρχική υποθ. πρόταση.
- 4 **ἐκεῖνος:** ‘ὁ Φίλιππος’. **ὅτι...ἔστιν:** ειδική πρόταση, ἐπεξηγήση στο ‘τοῦτο’. **ταῦτα...ἅπαντα:** η αντωνυμία είναι επιθετικός προσδ. και το επίθετο κατηγορηματικός. **τὰ χωρί(α):** υποκείμενο στο ρ. με αττική σύνταξη. **ἄθλα:** κατηγορούμενο. **τοῦ πολέμου:** συντάσσεται με το ‘ἄθλα’ ως ‘γενική της αιτίας’.
- 5 **κείμεν(α):** ἀναρθρη μτχ., επιθετικός προσδιορισμός στο ‘ἄθλα’. **φύσει δ’ ὑπάρχει:** η παρουσία του ‘δ(έ)’ σε συνδυασμό με τον προηγούμενο ‘μὲν’ καθιστά την πρόταση αυτήν ἴδια με την προηγούμενη, δηλ. ειδική, με τον ‘ὅτι’ να ενν. **φύσει:** δοτική του τρόπου, (ἀπαντὰ και ὡς δοτικοφανὲς ἐπίρρημα!) **τοῖς παροῦσι:** ἐναρθρη μτχ. ὡς ουσιαστικό, δοτική προσωπική που φανερώνει τον κτήτορα, ὅπως (ἔστι μοι τι / ὑπάρχει μοί τι = *ὑπάρχει σε μένα κάτι – ἔχω κάτι*). **τὰ τῶν ἀπόντων:** το ἄρθρο ‘τὰ’ είναι ἀναπόδοτο και πρέπει να ἐννοηθεῖ μία λέξη σε ονομαστική ουδετέρου πληθυντικού ἀριθμοῦ, ὅπως ‘ἀγαθὰ’ ἢ και ‘χωρία’, η οποία θα γίνει υποκείμενο με αττική σύνταξη στο ‘ἔστιν’. Η γενική που ἀκολουθεῖ είναι κτητική, ‘ὅτι ἐκ φύσεως ἀνήκουν σ’ ἐκείνους που εἶναι παρόντες τα ἀγαθὰ ἐκείνων που ἀπουσιάζουν’. Ο παῖνάρχαιος νόμος της ‘χρησικτησίας’, σύμφωνα με τον ὁποῖον ἕνα περιουσιακό στοιχεῖο ἀνήκον στον Α, ἀν αὐτός δεν ἐμφανιστεῖ για ἕνα χρονικό διάστημα, τότε περνά στην ἰδιοκτησία ἑνὸς Β, που ἔτυχε ὅλο αὐτό το διάστημα να εἶναι παρών. **καὶ τοῖς ἐθέλουσι...ἀμελοῦντων:** ο ‘καὶ’ καθιστά και αὐτήν την πρόταση επίσης ειδική, τρίτη στην σειρά, με τον ‘ὅτι’ πάλι να ενν. **τοῖς ἐθέλουσι:** ἐναρθρη μτχ. ὡς ουσιαστικό, δοτική προσωπική στο ενν. ρ. ‘ὑπάρχει’.
- 6 **πονέειν...κινδυνεύειν:** τελικά ἀπαρέμφ., ἀντικ. στην ἐναρθρη μτχ. **τὰ τῶν ἀμελοῦντων:** πάλι κι ἐδὼ ενν. ‘ἀγαθὰ ~ χωρία’. **καὶ γὰρ τοι:** ‘ἔτσι λοιπὸν σίγουρα’. **ταύτη:** ἐπιθ. προσδιορισμός στο ‘γνώμη’. **χρησάμενος:** συνημμ. μτχ., ἐπιρρ. τροπική, ‘χρῶμαι γνώμη = ἐφαρμόζω – ἀκολουθῶ ἕνα τρόπο σκέψης’.
- 7 **πάντα:** καταχρηστικῶς ὡς ἀντικ. στα δυο ρρ. που ἀκολουθοῦν, γιατί η θέση του ὡς ἀναρθρου εἶναι ἐκείνη του κατηγορηματικού προσδιορισμοῦ. Ὁμως ἐλλείψει ἀντικ. παίρνει τη θέση ἐκείνου. **τὰ μὲν:** η λειτουργία του ἁρθρου ἐδὼ ἰσότιμη μ’ ἐκείνη της ἀόριστης αντωνυμίας ‘τινά’, και εἶναι ἀντικ. ὅχι στο ρ. που ἀκολουθεῖ, το ‘ἔχοι’, γιατί αὐτό ἀνήκει σε ἄλλη πρόταση, ἀλλὰ στο ενν. ἀπὸ πιο πρὶν ‘ἔχει’. **ὥς ἄν...πολέμω:** ἀναφορική ἐπιρρ. πρόταση του τρόπου. Ἐκφέρεται με δυνητική ευκτική ‘ἄν ἔχοι’ για να δείξει το δυνατόν στο παρὸν και μέλλον. **ἑλών:** συνημμ. μτχ., ἐπιρρ. του τρόπου στο ‘ἔχοι’. **πολέμω:** δοτική του μέσου ἢ οργάνου στη μτχ. ‘ἑλών’, ‘και κάποια χωρία τα κατέχει, ὅπως εἶναι δυνατόν κάποιος να κατέχει με κυριεύοντάς τα με πόλεμο’. **τὰ δὲ...ποιησάμενος:** κύρια πρόταση με ενν. ρ. το ‘ἔχει’, ‘και κάποια ἄλλα χωρία τα κατέχει με το να τα καταστήσει συμμαχικά και φιλικά’. **σύμμαχα...φίλα:** κατηγορούμενα. **ποιησάμενος:** συνημμ. ἀναρθρη μτχ., ἐπιρρ., τροπική. Για να καταλάβετε την ἐπιλογή ἐπιρρηματικότητας

στην μτχ. αορίστου μεταξύ χρόνου ή τρόπου, σκεφτείτε τι από τα δυο είναι εδώ σημαντικότερο ως πληροφορία, (i) *‘πότε έκανε ο Φίλιππος αυτές τις περιοχές φιλικές σ’ αυτόν’*, η (ii) *‘με ποιόν τρόπο τις έκανε φιλικές’*. Η επιλογή του χρόνου είναι αφελής.

- 8 **συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν**: τελικά απαρέμφ., αντικ. στο *‘ἐθέλουσιν’*, *‘προσέχω τὸν νοῦν = έχω στραμμένη την προσοχή μου – το ενδιαφέρον μου’*. **τούτοις...οὓς**: *‘σε αυτούς...τους οποίους’*.
- 9 **οὓς ἂν ὀρώσι**: αναφορική πρόταση, υποθετική. **οὓς**: αντικ. στο ρ. **παρεσκευασμένους καὶ... ἐθέλοντας**: δύο άναρθρες μτχ., κατηγορηματικές. Το απαρέμφατο είναι αντικ. στην δεύτερη κατηγ. μτχ. **ἂν χρή**: αναφορική, επιθετική πρόταση, αντικείμενο στο *‘πράττειν’*. **ἂν...ἐθελήσητε**: υποθετική πρόταση με απόδοση.
- 10 **ἐπὶ τῆς τοιαύτης...γνώμης**: *‘κι αν θελήσετε να υιοθετήσετε την ίδια ακριβώς αντίληψη’*.
- 11 **ἐπειδήπερ οὐ πρότερον**: ενν. *‘ἐθελήσατε’*. Πρόκειται για αιτιολογική πρόταση χωρίς ρ., που όμως ενν. από πιο πριν σε αόριστο χρόνο, γιατί υπάρχει το *‘πρότερον’*. **καὶ ἕκαστος ὑμῶν...ὑπάρξη**: ο *‘καὶ’* ενώνει την προηγούμενη υποθετική (*ἂν...ἐθελήσητε*) με την *‘καὶ ἕκαστος ὑμῶν...ὑπάρξη’*, η οποία όμως διακόπτεται από την παρεμβολή δυο αναφορικών (*οὗ δεῖ...τῇ πόλει*). Στην πλήρη της ανάπτυξη χωρίς τις δυο ενδιάμεσες αναφορικές, είναι ως εξής: *«καὶ <ἂν> ἕκαστος ὑμῶν πᾶσαν ἀφεις τὴν εἰρωνείαν ἔτοιμος πρᾶττειν ὑπάρξη»*. **οὗ δεῖ καὶ δύναται ἂν**: δυο αναφορικές προτάσεις οι οποίες φαινομενικά δείχνουν να είναι επιθετικές, όμως η γενική της αναφορικής αντωνυμίας *‘οὗ’* δεν έχει ονοματική χρήση, αλλά επιρρηματική, και λειτουργεί ως επίρρημα τοπικού, οπότε οι προτάσεις μετατρέπονται σε αναφορικές επιρρηματικές του τόπου, *‘εκεί όπου πρέπει και είναι δυνατόν να μπορέσει να...’*. **παρασχεῖν**: είναι υποκείμενο στο *‘δεῖ’* και αντικ. στο *‘δύναται ἂν’*. **αὐτόν**: *‘τον εαυτό του’*.
- 12 **χρήσιμον**: κατηγορηματικός προσδ. του αποτελέσματος, *‘έτσι ώστε να είναι χρήσιμος’*. **ἀφείς**: συνημμ. μτχ., χρονική. **ἔτοιμος**: κατηγορούμενο στο *‘ὑπάρξη’*. **πράττειν**: επιρρ. απαρέμφατο της αναφοράς, *‘ἔτοιμός είμί - ὑπάρχω + ἀπαρέμφατο = είμαι έτοιμος όσον αφορά το να ...’*. **ὁ μὲν...ὁ δ(έ)**: *‘άλλος...και άλλος’*, το άρθρο με την δύναμη της αντωνυμίας.
- 13 **ἔχων εἰσφέρειν**: η μτχ. είναι συνημμ. στο ρ. *‘ὑπάρξη’* με το ίδιο υποκείμενο, επιρρ., τροπική, και το απαρέμφατο είναι αντικείμενο στην μτχ. Η έκφραση *‘ἔχω + ἀπαρέμφατο = μπορώ να...’* και όχι βέβαια *‘ἔχω να...’*. **ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι**: ενν. η μτχ. *‘ῶν’*, ίδια με την μτχ. *‘ἔχων’*. **συνελόντι δ’ ἀπλῶς**: *‘και πιο συνοπτικά με απλό τρόπο’*. Το *‘συνελόντι’* είναι η δοτική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής αορίστου του *‘συναιρέω = συγκεντρώνω = συνοψίζω’*. Είναι μία άναρθρη μτχ. η οποία ως υποκείμενό της έχει την ενν. αντωνυμία *‘τινί’*. Η δοτική *‘τινί’* λειτουργεί ως δοτική προσωπική της αναφοράς, *‘και προκειμένου για – όσον αφορά κάποιον που’*, και ακολουθεί ως επιθετικός προσδιορισμός η μτχ. *‘συνελόντι’*, δηλ. *‘και προκειμένου για κάποιον που συνοψίζει με απλό τρόπο’*. Συνήθως η μτχ. συνοδεύεται από ένα τελικό απαρέμφατο. Ένα παράδειγμα: *«ἄνευ γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο - ὥς μὲν συνελόντι εἶπεῖν - οὐδαμοῦ, Ξεν. Ἄν. 3,1,28 χωρίς ηγέτες τίποτε ούτε ωραίο ούτε χρήσιμο δεν είναι δυνατόν να γίνει – για να μιλήσω συνοπτικά – σε κανένα μέρος»*. Αν θέλαμε να μεταφράζαμε κατά λέξη, θα είχαμε: *«χωρίς ηγέτες τίποτε ούτε ωραίο ούτε χρήσιμο δεν μπορεί να γίνει – στην κρίση κάποιου που συνοψίζει για να μιλήσει – σε κανένα μέρος»*, όπου το απαρέμφατο λειτουργεί επιρρηματικά του σκοπού. **ἂν...ἐθελήσητε...καὶ παύσησθ(ε)**: δυο υποθετικές προτάσεις, οι οποίες ενώνονται με τον σύνδεσμο *‘καὶ’*, οπότε θεωρούνται ίδιες. Κοινή απόδοση αυτών των δυο υποθετικών προτάσεων είναι η κύρια πρόταση *‘καὶ τὰ ὑμέτερ’ αὐτῶν κομιεῖσθ(ε)’*. Είναι Ευθύς και δηλώνει το προσδοκώμενο. Όταν σε ένα υποθετικό λόγο υπάρχουν δυο υποθέσεις και μία κοινή απόδοση, τότε λέμε ότι ο υποθετικός λόγος είναι σύνθετος. Αυτό όμως για να συμβεῖ, θα πρέπει οι δυο υποθέσεις να είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους και να μη συνδέονται ούτε

με συμπλεκτικό ούτε με αντιθετικό σύνδεσμο. Στην προκειμένη όμως περίπτωση οι δυο αυτές υποθετικές προτάσεις συνδέονται με τον συμπλεκτικό ‘καί’, οπότε δεν υπάρχει περίπτωση σύνθετου υποθετικού λόγου.

ὅμων αὐτῶν: αυτοπαθής αντωνυμία συντασσόμενη με το απαρέμφατο ‘γίγνεσθαι’. Τα ρρ. ‘εἰμί, γίγνομαι’ συντάσσονται με γενική πτώση ως κατηγορηματική – κτητική με την έννοια του ‘*ανήκω σε κάτι / κάποιον*’, π.χ. «σαυτοῦ νομίζεις εἶναι τὰ τῆς πόλεως, Λυσίας, Κατὰ Νικομ. 30 = *ἔχεις την γνώμη ότι τα ζητήματα της πόλεως είναι δικά σου – ανήκουν σε σένα*».

- 14 αὐτὸς...ἕκαστος:** ‘ο κάθε ένας ατομικά ο ίδιος’. Η αντωνυμία ‘αὐτὸς’ είναι κατηγορηματικός προσδ. στο ‘ἕκαστος’, το οποίο είναι επιμεριστικό υποκείμενο στο ρ. ‘παύσησθ(ε)’, γιατί ενώ το ρ. είναι στο πληθυντικό το υποκ. είναι στον ενικό. **οὐδὲν:** σύστοιχο αντικείμενο στο ‘ποιήσιν’. **ποιήσιν:** ειδικό απαρέμφατο, αντικ. στην μτχ. ‘ἐλπίζων’. **ἐλπίζων:** η μτχ. είναι συνημμ. στο ρ. ‘παύσησθε’ μέσω του υποκειμένου ‘ἕκαστος’, ‘< παύομαι + μτχ. = σταματῶ να...’ με την μτχ. να είναι κατηγορηματική, ‘*αν σταματήσει ο κάθε ένας ατομικά ο ίδιος να ἐλπίζει ότι δεν θα κάνει τίποτε*’. **τὸν δὲ πλησίον:** η δύναμη του άρθρου είναι τέτοια, ώστε μπορεί να ουσιαστικοποιεῖ όλα τα μέρη του λόγου, όπως εδώ το επίρρ. ‘πλησίον < ὁ πλησίον = *αυτός που βρίσκεται κοντά*’. Η αιτιατική αυτή λειτουργεῖ ως υποκείμενο στο ‘πράξιν’.
- 15 πάνθ’:** καταχρηστικῶς σύστοιχο αντικείμενο στο ‘πράξιν’, διότι είναι επίθετο άναρθρο. Η κανονική του θέση θα ήταν κατηγορηματικός προσδιορισμός στο κανονικό σύστοιχο αντικείμενο, το οποίο όμως εξέπεσε, και θα είχε την μορφή «πάσας ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς πράξεις πράξιν» **πράξιν:** αντικείμενο στην ενν. μτχ. ‘ἐλπίζων’, ‘*ἀλλά ότι ο ευρισκόμενος κοντά του θα κάνει τα πάντα γι’ αὐτόν τον ίδιον*’. **καὶ...κομιεῖσθ’:** κύρια πρόταση με οριστική, απόδοση στις προηγούμενες δυο υποθετικές. **τὰ ὑμέτερό αὐτῶν:** ‘*τα δικά σας*’. Και εδώ το άρθρο ουσιαστικοποιεῖ τον εμπρόθ. προσδ. ως αιτιατική πληθυντικού, αντικείμενο στο ρ. **κομιεῖσθ’:** το ρ. ‘κομίζομαι’ κυριολεκτικά σημαίνει ‘*μεταφέρω*’, και μεταφορικά ‘*τακτοποιῶ, παίρνω πίσω, ανακτῶ*’. **ἂν θεὸς θέλῃ:** υποθετική πρόταση με απόδοση το ρ. ‘κομιεῖσθ(ε)’, το οποίο όμως λειτουργεῖ ἤδη και ως απόδοση στις δυο προηγούμενες υποθετικές προτάσεις που συνδέονται μεταξύ τους με τον ‘καί’. Η συγκεκριμένη υποθετική πρόταση λογίζεται ως ανεξάρτητη από τις δυο προηγούμενες, αφού δεν συνδέεται μαζί τους με κανένα σύνδεσμο, οπότε τώρα ἔχουμε σύνθετο υποθετικό λόγο. Την πρώτη υπόθεση συνιστούν οι δυο προηγούμενες υποθετικές προτάσεις (ἂν...ἔθελήσητε καὶ παύσησθε), και την δεύτερη το ρ. ‘θέλῃ’.
- 16 καὶ...ἀναλήψεσθε:** επίσης κύρια πρόταση με οριστική, απόδοση στον σύνθετο υποθετικό λόγο, ‘*και αυτά που ἔχουν παραμεληθεῖ, πάλι θα τα ανακτήσετε*’. **ἐκεῖνον τιμωρήσεσθε:** ‘*και εκείνον τα τιμωρήσετε*’, ακόμη μία κύρια πρόταση με Οριστική ως απόδοση στον σύνθετο υποθετικό λόγο του προσδοκωμένου.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Αν λοιπόν ο Φίλιππος είχε τότε αυτήν ακριβώς την αντίληψη, πως δηλ. είναι δύσκολο να πολεμήσει αυτός τους Αθηναίους ενώ αυτοί έχουν τόσα πολλά επιθετικά φρούρια εναντίον της δικής του χώρας ενώ ο ίδιος είναι στερημένος από συμμάχους, κανένα πράγμα από αυτά που τώρα έχει κάνει, δεν θα έκανε, ούτε θα είχε αποκτήσει τόσο μεγάλη δύναμη. Όμως εκείνος είδε, Αθηναίοι πολίτες, αυτό το πράγμα πολύ καλά, ότι δηλ. όλες αυτές οι περιοχές είναι έπαθλα εξ αιτίας του πολέμου τα οποία βρίσκονται στην μέση, και ότι εκ φύσεως σ' εκείνους που είναι παρόντες ανήκουν τα αγαθά εκείνων που απουσιάζουν, και σ' εκείνους που θέλουν να ταλαιπωρούνται και να αντιμετωπίζουν κινδύνους τα αγαθά εκείνων που αδιαφορούν. Και έτσι λοιπόν με το να ακολουθεί αυτόν τον τρόπο σκέψης όλα τα εδάφη γενικώς τα έχει καταστρέψει και τα έχει καταλάβει, κάποια όπως ακριβώς είναι δυνατόν ένας να τα κατακτήσει κυριεύοντάς τα με πόλεμο, και κάποια άλλα με το να τα κάνει συμμαχικά και φιλικά. Και πράγματι όλοι οι άνθρωποι θέλουν να συμμαχούν και να έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε εκείνους, τους οποίους τυχόν δουν να είναι προετοιμασμένοι και να θέλουν να κάνουν αυτά που πρέπει. Αν λοιπόν, Αθηναίοι πολίτες, και εσείς θελήσετε να υιοθετήσετε μία παρόμοια αντίληψη τώρα, επειδή στο παρελθόν δεν θελήσατε, και αν ο καθένας από σας, εκεί όπου πρέπει και είναι δυνατόν να μπορεί να προσφέρει τον εαυτό του έτσι ώστε να είναι χρήσιμος στην πόλη, γίνει έτοιμος στο να ενεργεί, αφού εγκαταλείψει κάθε είδους εμπαιγμό, άλλος με το να μπορεί να προσφέρει χρήματα, κι άλλος με το να είναι σε κατάλληλη ηλικία για να στρατευθεί – και για να μιλήσω με απλά λόγια – αν θελήσετε να γίνετε ο εαυτό σας, και αν πάψετε ο καθένας ατομικά ο ίδιος να ελπίζει ότι δεν θα κάνει τίποτε, ενώ ο διπλανός του θα κάνει τα πάντα για τον ίδιον, τότε και τα δικά σας εδάφη θα πάρετε πίσω, αν βέβαια ο θεός το θέλει, αλλά και αυτά που έχουν παραμεληθεί πάλι θα τα ανακτήσετε, και εκείνον θα τον τιμωρήσετε.